

บันทึก

เรื่อง การเพิ่มทุนของบริษัทจำกัด

(มาตรา ๑๑๐๔ มาตรา ๑๑๔๕ มาตรา ๑๑๔๖ มาตรา ๑๒๒๐ และมาตรา ๑๒๒๘
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์)

ตามหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ที่ สร.๑๒๐๓/๑๙๗๕๙ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กระทรวงพาณิชย์ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาให้ความเห็นในปัญหาเกี่ยวกับการจดทะเบียนเพิ่มทุนของบริษัทจำกัด เนื่องจากมีปัญหาในทางปฏิบัติ คือ

(๑) การจดทะเบียนเพิ่มทุนของบริษัทจำกัดด้วยการออกหุ้นใหม่ โดยมีมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้นตามมาตรา ๑๒๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บริษัทจะต้องจัดให้มีผู้เข้าซื้อหุ้นที่ออกใหม่จนครบก่อนที่จะนำความมาจดทะเบียนเพิ่มทุนดังกล่าวหรือไม่

(๒) การจดทะเบียนเพิ่มทุนดังกล่าว บริษัทจะจดทะเบียนเพิ่มทุนเป็นงวดๆ เท่าจำนวนค่าหุ้นที่มีผู้เข้าซื้อชื่อ แม้จะไม่ครบตามจำนวนเงินที่ได้ลงมติพิเศษไว้ ได้หรือไม่

เจ้าหน้าที่กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ มีความเห็นเป็น ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเห็นว่า นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนเพิ่มทุนให้แก่บริษัทจำกัด ต่อเมื่อหุ้นที่ออกใหม่ โดยมีมติพิเศษนั้นได้มีผู้เข้าซื้อชื่อจนครบจำนวนแล้ว เท่านั้น และจะไม่ยอมรับจดทะเบียนเพิ่มทุนเป็นงวดๆ เท่าจำนวนเงินค่าหุ้นที่มีผู้เข้าซื้อชื่อแล้วแต่ยังไม่ครบตามจำนวนเงินที่ได้ลงมติพิเศษไว้

อีกฝ่ายหนึ่งมีความเห็นว่า ตามที่กรมทะเบียนการค้าปฏิบัติอยู่ในขณะนี้ (ตามความเห็นฝ่ายแรก) ไม่เป็นการถูกต้อง ด้วยเหตุผลว่าไม่มีบทบัญญัติใดในกฎหมายห้ามไว้เช่นนั้น นายทะเบียนควรรับจดทะเบียนเพิ่มทุนเป็นงวดๆ เท่าจำนวนเงินค่าหุ้นที่มีผู้เข้าซื้อชื่อ แม้จะไม่ครบจำนวนเงินที่ได้ลงมติพิเศษไว้ หากนายทะเบียนจะรับจดทะเบียนเพิ่มทุนต่อเมื่อมีผู้เข้าซื้อชื่อหุ้นที่ออกใหม่จนครบเสียก่อนแล้ว ย่อมเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อบริษัทขนาดใหญ่ที่ประสงค์จะเพิ่มทุน โดยการออกหุ้นใหม่ที่มีหุ้นจำนวนมาก ซึ่งอาจทำให้การขายหุ้นต้องใช้เวลาานกว่าจะเพิ่มทุน โดยการออกหุ้นใหม่ที่มีหุ้นจำนวนมาก ซึ่งอาจทำให้การขายหุ้นต้องใช้เวลาานกว่าจะครบจำนวนหุ้นที่ออกใหม่ทั้งสิ้น ถ้าต้องรอให้มีผู้เข้าซื้อชื่อหุ้นเหล่านั้นจนครบเสียก่อนจึงจะมาจดทะเบียนเพิ่มทุนได้ ก็อาจทำให้เกิดความเสียหายแก่บริษัทและผู้ถือหุ้นไว้ก่อนได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว ทั้งได้เชิญผู้แทนกรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ไปสอบถามความเห็นทั้ง ๒ ฝ่ายแล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

(๑) ปัญหาตามคำถามเรื่องการจดทะเบียนเพิ่มทุนของบริษัทจำกัดนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่มีบทบัญญัติเรื่องการจดทะเบียนเพิ่มทุนของบริษัทจำกัดไว้

โดยเฉพาะแต่การดำเนินการเพิ่มทุนของบริษัทจำกัดนั้น มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนอยู่ ๒ กรณี คือ

กรณีหนึ่ง การเพิ่มทุนของบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๒๐ บัญญัติว่า “บริษัทจำกัดอาจเพิ่มทุนของบริษัทขึ้นได้ด้วยออกหุ้นใหม่โดยมติพิเศษของประชุมผู้ถือหุ้น” และต้องนำมติพิเศษซึ่งอนุญาตให้เพิ่มทุนนั้นไปจดทะเบียนภายในสิบสัปดาห์นับแต่วันที่ได้ลงมติ ตามมาตรา ๑๒๒๘^๑

อีกกรณีหนึ่ง การเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงข้อความในหนังสือบริคณห์สนธิเรื่องจำนวนทุนของบริษัทหรือเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงเรื่องจำนวนทุนของบริษัทถ้าหากมีกำหนดไว้ในข้อบังคับนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๔๕ บัญญัติว่า “จำเดิมแต่ได้จดทะเบียนบริษัทแล้ว ท่านห้ามมิให้ตั้งข้อบังคับขึ้นใหม่ หรือเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงข้อบังคับหรือข้อความในหนังสือบริคณห์สนธิแต่อย่างหนึ่งอย่างใด เว้นแต่จะได้มีการลงมติพิเศษ” และตามมาตรา ๑๑๔๖^๒ เป็นหน้าที่ของบริษัทที่จะจัดให้ไปจดทะเบียนภายในกำหนดสิบสัปดาห์นับแต่วันที่ได้มีการลงมติพิเศษ

(๒) ปัญหาเรื่องการจดทะเบียนมติพิเศษซึ่งอนุญาตให้เพิ่มทุน บริษัทจะจดทะเบียนมติพิเศษโดยให้เพิ่มทุนแบ่งเป็นงวด ๆ ได้หรือไม่นั้น ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่าการเพิ่มทุนของบริษัทต้องทำโดยมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้น ฉะนั้น ถ้าที่ประชุมผู้ถือหุ้นมีมติพิเศษให้เพิ่มทุนโดยแบ่งเป็นงวด ๆ เท่าจำนวนค่าหุ้นที่มีผู้เข้าซื้อชื่อ แม้จะไม่ครบจำนวนทุนที่ลงมติพิเศษให้เพิ่มไว้ก็ย่อมกระทำได้ ไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามการมีมติพิเศษเช่นนั้นไว้

(๓) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๐๔ ซึ่งบัญญัติว่า “จำนวนหุ้นทั้งหมดซึ่งบริษัทคิดจะจดทะเบียนนั้น ต้องมีผู้เข้าซื้อชื่อหรือออกให้กันเสร็จก่อนการจดทะเบียนของบริษัท” นั้น เป็นบทบัญญัติที่อยู่ในส่วนที่ ๑ ว่าด้วยสภาพและการตั้งบริษัทจำกัด อันเป็นเรื่องของบริษัทซึ่งเพิ่งเริ่มจัดตั้งขึ้นใหม่ จึงนำมาใช้บังคับในส่วนที่ ๖ ว่าด้วยการเพิ่มทุนและลดทุนของบริษัท ซึ่งดำเนินการอยู่แล้วหาได้ไม่ และในส่วนที่ ๖ ก็ไม่มีบทบัญญัติให้นำบทบัญญัติในส่วนที่ ๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ฉะนั้น บริษัทจึงไม่ต้องจัดให้มีผู้เข้าซื้อชื่อหุ้นที่ออกใหม่จนครบก่อนที่จะจดทะเบียนตามมาตรา ๑๒๒๘^๓ หรือมาตรา ๑๑๔๖^๔

(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์

(นายสมภาพ โหตระกิตย์)

^๑ มาตรา ๑๒๒๘ มติพิเศษซึ่งอนุญาตให้เพิ่มทุนหรือลดทุนนั้น บริษัทต้องจดทะเบียนภายในสิบสัปดาห์นับแต่วันที่ได้ลงมตินั้น

^๒ มาตรา ๑๑๔๖ บรรดาข้อบังคับอันได้ตั้งขึ้นใหม่ หรือได้เพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงนั้น เป็นหน้าที่ของบริษัทที่จะจัดให้ไปจดทะเบียนภายในกำหนดสิบสัปดาห์นับแต่วันที่ได้มีการลงมติพิเศษ

^๓ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒)

เลขที่การคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๑๗